

පරීක්ෂක වාර්තාව

AA2 විභාගය - ජූලි 2015

(AA24) සංස්ථාපිත හා පුද්ගලික බදුකරණය

(Corporate and Personal Taxation)

2006 අංක 10 දරණ දේශීය ආදායම් පනත හා 2013/14 තක්සේරු වර්ෂය දක්වා පසුකාලීන සංශෝධන සහ ජාතිය ගොඩ නැගීමේ බදු, ආර්ථික සේවා ගාස්තු හා එකතු කළ අගය මත බදු පනත් පිළිබඳ මූලික දැනුම පරීක්ෂා කොට ඇත.

සමස්ථයක් ලෙස කාර්ය සාධනය සතුටුදායක නොවේ.

A - කොටස

(වාස්තවික පරීක්ෂණ ප්‍රශ්න)

(ලකුණු 20)

ප්‍රශ්න අංක 01

මෙම ප්‍රශ්නය ලකුණු 20ක් සඳහා වාස්තවික ප්‍රශ්න 10කින් සමන්විත විය. සෑම අයදුම්කරුවෙක්ම පාහේ මෙම ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයා තිබුණි. නමුත් කාර්යසාධනය එතරම් සතුටුදායක නොවන අතර ඊට උදාහරණ පහත දැක්වේ:

- 2013/14 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා සිල්වාගේ ආදායම් බදු බැඳියාව ගණනය කිරීම 1.2 ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කරන ලදී. මෙය සරල ප්‍රශ්නයක් වුවත්, බොහෝ අයදුම්කරුවන් නිවැරදි පිළිතුරු තෝරා ගැනීමේදී වරදවාගෙන තිබුණි.
- **සන් ඊ ටී පීඑල්සී** විසින් 2014 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු ආර්ථික සේවා ගාස්තුව ගණනය කිරීම 1.6 ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර ඇත. බොහෝ අයදුම්කරුවන් පස් අවුරුදු බදු නිදහස් කාලයේදී ආර්ථික සේවා ගාස්තුව ද නිදහස් වේ යැයි සිතමින් ආදායම් බදු නිදහස් සමාගම් සඳහා අදාළ වන නිවැරදි ආර්ථික සේවා ගාස්තු අනුපාතය වන 0.25% දී ඇති පිරිවැරදීම මත නොයොදා අනවබෝධයෙන් (4) වන වරණය නිවැරදි පිළිතුර ලෙස තෝරා තිබුණි.

B කොටස

(එකකට ලකුණු 5 බැගින් අනිවාර්ය ප්‍රශ්න 5 කි)

(මුළු ලකුණු 25)

ප්‍රශ්න අංක 02

විවිධ වත්කම් බාණ්ඩ සඳහා අදාළ වන ඝෂය දීමනාව පිළිබඳ අයදුම්කරුවන්ගේ දැනුම පරීක්ෂා කිරීම සඳහා මෙම ප්‍රශ්නය සකස් කර තිබුණි. අයදුම්කරුවන් බහුතරයක් මෙම ප්‍රශ්නයට නිවැරදි පිළිතුරු සපයා තිබූ අතර වැඩි ලකුණු ලබා ගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවත්, අධි තාක්ෂණික යන්ත්‍ර සඳහා අදාළ වන නිවැරදි අනුපාතය 50% වුවද, අයදුම්කරුවන් සුළු ප්‍රමාණයක් වැරදිමෙන් 33 1/3 % අදාළ අනුපාතය ලෙස භාවිත කර තිබුණි.

තව ද, සමහර අයදුම්කරුවන් මූල්‍ය කල්බදු යටතේ ලබාගත් ජායා පිටපත් යන්ත්‍රය ඝෂය දීමනා ගණනයේ දී නොසලකා හැරීමට හේතු සඳහන් කර නොතිබුණි.

අයදුම්කරුවන් සුළු ප්‍රමාණයක් ඝෂය දීමනා ගණනයේ දී ජායා පිටපත් යන්ත්‍රය ද ඇතුළත් කර තිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 03

2013/2014 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා මාලියද්දගේ සේවා නියුක්තියෙන් ලද ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම තක්සේරු කිරීම සහ යම් ආදායමක් බදු ගණනයේ දී නොසලකා හැරියේ නම් ඊට හේතු සඳහන් කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. මෙම ප්‍රශ්නයට සපයා තිබූ පිළිතුරු අනුව, සේවා නියුක්ති ආදායම ගණනයේ දී අයදුම්කරුවන්ගෙන් බහුතරය රු.40,000/- ක මාසික ප්‍රවාහන දීමනාව සැලකිල්ලට ගෙන තිබූ නමුත් ප්‍රවාහන දීමනාව මසකට රු.50,000/- දක්වා බදු නිදහස් වන බැවින් එය බදු නිදහස් සේවා නියුක්ති ප්‍රතිලාභයක් ලෙස සැලකිය යුතුව තිබුණි.

තවද, ඔහුගේ දුරකථන බිල්පත්වලින් 50% ක් මෙම ගණනය කිරීමේ දී ඉවත් කළ යුතු නමුත් බොහෝ දෙනා සම්පූර්ණ බිල්පත් අගය වූ රු.64,500/- ඔවුන්ගේ ගණනය කිරීමට ප්‍රතිලාභයක් ලෙස ඇතුළත් කර තිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 04

ස්ව-තක්සේරු ක්‍රමය යටතේ 2013/2014 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා ආදායම් බදු ගෙවීමට නියමිත දින හඳුනා ගැනීම සහ එක් එක් කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු අවම බදු මුදල සඳහන් කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. අයදුම්කරුවන් සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් බදු ගෙවීමට නියමිත දින හඳුනා ගැනීමේදී වරදවාගෙන තිබූ අතර ඉතා පහසුවෙන් ලබා ගත හැකිව තිබූ ලකුණු කිහිපයක් අහිමි කරගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවත්, අයදුම්කරුවන් බහුතරය එක් එක් කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු අවම බදු මුදල නිවැරදිව ගණනය කර පහසුවෙන් ලකුණු ලබා ගෙන තිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 05

සීමාසහිත බීසි බීස් (පොද්ගලික) සමාගමේ 2014 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් කාර්තුව සඳහා ගෙවිය යුතු ඉතිරි ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද තක්සේරු කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. නිෂ්පාදන සමාගමක් සඳහා අදාළ වන නිවැරදි ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු අනුපාතය 2% වුවද, සමහරු වැරදීමෙන් තොර හා සිල්ලර වෙළඳාම සඳහා අදාළ වන අනුපාතය වන 1% භාවිතා කර තිබුණි.

තව ද, නඩත්තු වියදුම් මත ගෙවූ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බදු නිෂ්පාදන සමාගමකට අඩු කිරීමට ඉඩ නොදෙන නමුත් සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් පිරිසක් ගෙවිය යුතු ඉතිරි ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද ගණනය කිරීමේ දී එය අඩු කර තිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 06

එකතු කළ අගය මත බදු පනතේ ප්‍රතිපාදනයන් අනුව භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් “සැපයීමේ වේලාව” යන්නෙහි අර්ථය සඳහන් කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. අයදුම්කරුවන්ගෙන් සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් එය නිවැරදිව අර්ථකථනය කර තිබූ අතර පහසුවෙන් ලකුණු ලබා ගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවත්, සමහර අයදුම්කරුවන් එහි නිවැරදි අර්ථය නොදැන පනතේ ප්‍රතිපාදන සඳහන් නොකර අනවශ්‍ය විස්තර ලියා තිබුණි.

තවත් සමහරු අසම්පූර්ණ පිළිතුරු සැපයීම නිසා වෙන් කර තිබූ ලකුණුවලින් කොටසක් පමණක් ලබා ගත්හ.

C කොටස

(එකකට ලකුණු 10 බැගින් අනිවාර්ය ප්‍රශ්න 3 කි)

(මුළු ලකුණු 30)

ප්‍රශ්න අංක 07

2013/2014 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා බදු සඳහා ව්‍යාපාරයක ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ අයදුම්කරුවන්ගේ දැනුම පරීක්ෂා කිරීම සඳහා මෙම ප්‍රශ්නය සකස් කර තිබුණි. මෙම ප්‍රශ්නයට සපයන ලද පිළිතුරු අනුව, හඳුනා ගත් සමහර වැරදි පහත දැක්වේ.

- ආනයනික පරිගණක මෘදුකාංග සඳහා අදාළ වන නිවැරදි ක්ෂය දීමනා අනුපාතය 25% වුවත්, බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් දේශීයව සංවර්ධනය කරන ලද මෘදුකාංග සඳහා අදාළ වන අනුපාතය වන 100% වැරදි ලෙස භාවිතා කර තිබුණි.
- සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් පරිගණක සඳහා අදාළ වන නිවැරදි ක්ෂය දීමනා අනුපාතය වන 25% වෙනුවට 33 1/3% වැරදි ලෙස භාවිතා කර තිබුණි.
- බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් කුලී ගැලපුම නිවැරදිව සිදුකර නොතිබුණි. නිවැරදි ගැලපීම වන්නේ රු.15,000/- ක ඉදිරියට ගෙවූ කුලිය හා එකවර ගෙවූ රු.60,000/- ලාභයට එකතු කිරීම සහ එකවර ගෙවූ මුදලේ ඉඩ දිය හැකි කොටස ලාභයෙන් අඩු කිරීම වුවත් බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් මෙම ගැලපුම නිවැරදිව සිදුකර නොතිබුණි.
- බදු සඳහා ගලපන ලද ලාභය සෙවීමේදී පොලී ආදායම ලාභයෙන් අඩු කළ යුතු වුවත් සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් එය ඔවුන්ගේ ගණනය කිරීම් වලදී අඩු කර නොතිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 08

2013/2014 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා පෙරේරාගේ බදු අය කළ හැකි ආදායම තක්සේරු කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් මෙම ප්‍රශ්නයට ඉතා හොඳ ලකුණු ලබා ගෙන තිබුණි. කෙසේ වුවත්, සමහර අයදුම්කරුවන් පහත ඒවා වරදවාගෙන තිබුණි.

- 1) වාහනයක් වෙනුවට ලැබෙන රු.70,000/- ක මාසික ප්‍රවාහන දීමනාව
මෙය මසකට රු.50,000/- දක්වා බදු නිදහස් වන බැවින්, එනම් වසරකට රු.600,000/- ක් පෙරේරාගේ සේවා නියුක්තික ආදායමෙන් ඉවත් කළ යුතුය. නමුත් බොහෝ අයදුම්කරුවන් රු.840,000/- ක මුළු මුදලම ප්‍රවාහන ප්‍රතිලාභය ලෙස සලකා තිබුණි.
- 2) සේවා නියුක්තිකයන් සඳහා අඩු කළ හැකි රු.100,000/- ක අතිරේක දීමනාව
සැලකිය යුතු අපේක්ෂකයන් සංඛ්‍යාවක් මෙය නොසලකා හැර තිබුණි.
- 3) සමාගම විසින් සපයන ලද නිවස
සේවා යෝජකයා විසින් ගෙවන ලද දළ කුලිය හා කුලී වටිනාකම යන දෙකෙන් වැඩි අගය සේවා නියුක්තියෙන් ලද ප්‍රතිලාභය ලෙස සැලකිය යුතු විය. නමුත්, එය රු.180,000/- ට සීමා වේ. මෙය බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් විසින් නිවැරදිව කර නොතිබුණි.
- 4) අයිති නිවසේ කුලී ආදායම
රු.189,000/- වන ශුද්ධ කුලිය, රු.90,000/- ක් වන ශුද්ධ වාර්ෂික වටිනාකම සමඟ සංසන්දනය කළ යුතු අතර වැඩි අගය දේපලවලින් ලද ආදායම ලෙස සැලකිය යුතු විය. මෙය ද බොහෝ අයදුම්කරුවන් විසින් වරදවා ගත් කොටසකි.

5) සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් අඩු කිරීම

රු.86,000/- ක පීචින රක්ෂණ වාරිකය සහ රු.50,000/- ක පරිත්‍යාග, සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් ලෙස අඩු කළ හැකිය. නමුත් මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම, රු.2,000,000/- ක සේවා නියුක්තික ආදායමකින් හා රු.189,000/- ක වෙනත් ආදායම්වලින් සමන්විත වූ බවත්, දැනටමත් නිවාස ණය පොලිය වූ රු.125,000/- ක් 32 වන වගන්තිය යටතේ අඩුකිරීම් ලෙස මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් අඩු කර ඇති බවත් සැලකිය යුතුය. සේවා නියුක්තික ආදායමෙන් කිසිවක් අඩු කිරීමට ඉඩ නොදෙන බැවින් සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් අඩු කිරීම සඳහා අපට ඉතිරි වන ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම වන්නේ රු.64,000/- (රු.189,000 - රු.125,000 = රු.64,000) කි. එම නිසා සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් ලෙස ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් අඩු කළ හැකි උපරිමය රු. 64,000 කි.

මෙම ගැලපුම මෙලෙස සිදුකළ යුතු වුවත් අයදුම්කරුවන් අතලොස්සක් පමණක් මෙම ගැලපුම නිවැරදිව සඳහන් කරන ලද ආකාරයට සිදු කර තිබුණි. අනෙක් සියල්ලෝම (රු.86,000 + රු.50,000) රු.136,000/- සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් ලෙස අඩු කර තිබුණි.

ප්‍රශ්න අංක 09

බෙදිය හැකි ලාභය, හවුල් ව්‍යාපාරයේ ආදායම් බදු බැඳියාව සහ එක් එක් හවුල්කරු හවුල් ව්‍යාපාරයෙන් ලද ආදායම තක්සේරු කිරීම පිළිබඳ දැනුම පරීක්ෂා කිරීම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් අපේක්ෂා කර තිබුණි. බොහෝ අයදුම්කරුවන් මෙම ප්‍රශ්නයට සාර්ථකව පිළිතුරු සපයා තිබුණි. කෙසේ වුවත්, පහත වැරදි නිරීක්ෂණය විය.

- බෙදිය හැකි ලාභය ගණනයේ දී, හවුල්කරුවන්ට ගෙවූ වැටුප් ආපසු එකතු කළ යුතු වුවත් සමහරු එය එකතු කර නොතිබුණි.
- හවුල් ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් සකස් කිරීම වෙනුවෙන් ෆෝන්සේකා මහත්මියගේ දියණියට ගෙවූ මුදල බෙදිය හැකි ලාභය ගණනයේ දී අඩු කළ හැකි නමුත් සමහරු එය නැවත එකතු කර තිබුණි.
- එසේම, පෙරේරා මහත්මියට ගෙවූ කුලිය ද අඩු කළ හැකි නමුත් සමහරු එය නැවත එකතු කර තිබුණි.
- තවද, හවුල් ව්‍යාපාරයකට අදාළ වන බදු නිදහස් දීමනාව රු.1,000,000/- ක් වුව ද, බොහෝ අය පහත සංශෝධනයට පෙර බදු නිදහස් දීමනාව වූ රු.600,000/- අඩු කර තිබුණි.
- එසේම, හවුල් ව්‍යාපාරයකට අදාළ වන බදු අනුපාතය 8% ක් වේ. නමුත් බොහෝ අයදුම්කරුවන් ඒ වෙනුවට 10 % භාවිතා කර තිබුණි.

D කොටස

(අනිවාර්ය ප්‍රශ්නයකි)

(ලකුණු 25)

ප්‍රශ්න අංක 10

අපනයන සමාගමක ආදායම් බදු බැඳියාව සහ ලාභාංශ බද්ද ගණනය කිරීම පිළිබඳ දැනුම මෙම ප්‍රශ්නයෙන් පරීක්ෂා කර තිබුණි.

අයදුම්කරුවන්ගේ කාර්යසාධනය සතුටුදායක නමුත් මූලික මූලධර්ම පිළිබඳ දැනුම මඳකම සහ මෙවැනි ආකාරයේ ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සැපයීමේ පළපුරුද්ද මඳකම නිසා සමහරු ඉතා දුර්වල පිළිතුරු සපයා තිබුණි.

මෙම ප්‍රශ්නයට අඩු ලකුණු ලබා ගැනීමට ප්‍රධාන හේතු වූයේ මූලික සංකල්ප පිළිබඳ අවබෝධය නොමැති වීම සහ විස්තරාත්මක ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳ අවබෝධය නොමැති වීමය.

අයදුම්කරුවන්ගේ න්‍යායාත්මක දැනුම ඉතා දුර්වලය. සමහරුන්ට ආකෘති සහ මාතෘකා පිළිබඳව හුරුවක් නැත. කෙසේ වුවත්, අයදුම්කරුවන් විශාල ප්‍රමාණයක් බදු ගණනය කිරීම ඉදිරිපත් කිරීම පිළිබඳව දැනුවත්ව සිටි අතර එම අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූලව පිළිතුරු ගොඩ නගා තිබුණි.

අයදුම්කරුවන් කිහිපදෙනෙක් පමණක් සැලසුමක් සහිතව මෙම ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු සපයා තිබූ අතර ඒ අනුව නිවැරදිව පිළිතුරු ගොඩ නගා තිබුණි. ඔවුහු නිවැරදි ආකෘතිය තෝරා ගෙන තිබූ අතර පිළිතුරු සුදුසු පරිදි ඉදිරිපත් කර තිබුණි. ඔවුන් දෙවාරයක් වැඩ කිරීම වළක්වා ගෙන තිබූ අතර ඔවුන්ගේ කාලය හොඳින් කළමනාකරණය කර ගෙන තිබුණි. පරීක්ෂකවරයාට නිවැරදි අගයට ලකුණු දිය හැකි ආකාරයෙන් ඔවුන් අදාළ පෙරවැඩ ඉදිරිපත් කර තිබුණි.

සේවක සුභසාධන වියදම්

බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් විසින් නිවැරදි ගැලපුම සිදු කර තිබුණි. එනම් එයට ඉඩ හොඳි ගණනයේදී නැවත එකතු කිරීමයි.

පාරිතෝෂික සඳහා වෙන්කිරීම

සැලකිය යුතු අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් පාරිතෝෂික වෙන්කිරීම සහ ගෙවීම නිවැරදිව ගළපා තිබුණි.

නීති ගාස්තු

බොල්ණය අයකරගැනීම සඳහා දැරූ නීති වියදම් ඉඩ දිය යුතු නමුත් සමහර අයදුම්කරුවන් එයට ඉඩ දී නොතිබුණි.

පරිත්‍යාග

සමහර අයදුම්කරුවන් ප්‍රශ්නය නිසි පරිදි කියවා නොමැත. පරිත්‍යාගයක් සුදුසුකම් ලබන ගෙවීමක් ලෙස සැලකීමට කොන්දේසි දෙකක් තිබුණ ද, බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් එම කරුණ අවබෝධ කර නොගෙන රු.125,000/- ක මුළු මුදලම සුදුසුකම් ලබන ගෙවීමක් ලෙස සලකා තිබුණි.

පරිත්‍යාගයක් සුදුසුකම් ලබන ගෙවීමක් ලෙස සැලකීමට නම් එය රෝගී හෝ දිළිඳු තැනැත්තන් සඳහා ආයතනිකමය රැකවරණය සැලසීම වෙනුවෙන් ස්ථාපිත පුණ්‍යායතනයක් වන අනුමත පුණ්‍යායතනයකට මුදලින් කරන ලද පරිත්‍යාගයක් විය යුතුය.

සෑහෙන අයදුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් රජයට කරන ලද පරිත්‍යාග සුදුසුකම් ලබන ගෙවීම් ලෙස සැලකිය යුතු බව නොදැන සිටියහ.

අයදුම්කරුවන් අතළොස්සක් පමණක් මෙම ගැලපුම නිවැරදිව සිදු කර තිබුණි.

ප්‍රචාරණය

බොහෝ අයදුම්කරුවන් දේශීය සහ විදේශීය ප්‍රචාරණය නිවැරදිව ලාභයට ගළපා තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, සමහර අයදුම්කරුවන් සමාගමේ ව්‍යාපාරය (අපනයන) නොසලකා සම්පූර්ණ විදේශීය ප්‍රචාරණයම ඉඩදී නොතිබුණි. තවද, සමහර අයදුම්කරුවන් විදේශීය ප්‍රචාරණ වියදමෙන් 25% ක් ඉඩදී නොතිබුණි.

බොල් හා අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීම

වර්ෂය තුළදී දරන ලද සත්‍ය බොල්ණය සඳහා ඉඩ දිය යුතුය. පැන්ඩා එන්ටර්ප්‍රයිසස් බුන්වත් ගනුදෙනුකරුවෙක් බව ප්‍රශ්නයේ දී ඇත.එය ඉඩ දිය හැකි වියදමකි. කෙසේ වෙතත්, සමහර අයදුම්කරුවන් එයට ඉඩදී නොතිබුණි. ඊට අමතරව, සමහර අයදුම්කරුවන් පහත කරුණ නොසලකා තිබුණි.

“ලියා හරින ලද සහ බදු සඳහා ඉඩ දුන් බොල්ණය, පසුව අයකර ගත් විට සහ අඩමාන ණය අධි වෙන්කිරීම ආදායමක් ලෙස සැලකිය යුතුය.”

එම නිසා බදු සඳහා ගළපන ලද ලාභය ගණනය කිරීමේදී කිසිදු ගැලපුමක් කිරීම අවශ්‍ය නොවීය. කෙසේ වුවද, සමහර අයදුම්කරුවන් අපේක්ෂා කළ පරිදි ගැලපුම නිවැරදිව සිදු කර තිබුණි.

මූල්‍ය කල්බදු

සමහර අයදුම්කරුවන් මෙම මූල්‍ය කල්බදු ගැලපුම වැරදි ලෙස සිදු කර තිබුණි.

මූල්‍ය කල්බදු ගිවිසුමක් යටතේ ලබාගත් ඡායා පිටපත් යන්ත්‍රය සඳහා තක්සේරු වර්ෂය තුළදී ගෙවූ කල්බදු වාරික මත පහත පරිදි අඩු කිරීම සිදු කළ හැක.

ගිවිසුම අනුව ගෙවිය යුතු මුළු වාරිකවලින් 1/5 ක් දක්වා මෙම සීමාවට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයට ඉඩදිය නොහැක. කෙසේ වුවද, සමහර අයදුම්කරුවන් වැරදීමෙන් 1/4 (තොරතුරු තාක්ෂණ උපකරණ සඳහා අදාළ වන) භාවිතා කර තිබුණි.

වත්කම් ඉවත් කිරීම

මෙය පහසු සහ සාප්පු ගැලපුමකි. අයදුම්කරුවන් නිවැරදි ආකෘතිය සහ ක්ෂය දීමනා අනුපාතය භාවිතා කළේ නම්, පහසුවෙන් ලකුණු ලබා ගත හැකිව තිබුණි.

උදා:

	රු.	රු.
විකුණුම්		120,000
(-) බදු සඳහා ලියාහළ අගය		
පිරිවැය	450,000	
(-) ක්ෂය දීමනා (450,000 × 12.5% × වසර 4)	225,000	(225,000)
බදු සඳහා විකිණීමේ ලාභය/(අලාභය)		(105,000)

සමහර අයදුම්කරුවන් ක්ෂය දීමනා ගණනය කිරීමේදී එක් එක් වසර සඳහා විවිධ අනුපාත සහ වැරදි අනුපාත භාවිතා කර තිබුණි.

බදු අලාභය

යම් තක්සේරු වර්ෂයක ගලපන ලද අලාභය සහ ඉදිරියට ගෙන ආ අලාභය, එම වර්ෂයේ තක්සේරු කළ හැකි ආදායම ලබා ගැනීමේදී අවසාන බදු අඩු කර ඇති ප්‍රභවයන්ගෙන් ලද ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම් හැර මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් 35% දක්වා අඩු කළ හැකිය.

එසේ අඩු කර ගත නොහැකි අලාභයක් වේ නම්, එය සම්පූර්ණයෙන් නිලවි කර ගන්නා තුරු ඊළඟ තක්සේරු වර්ෂයන්ට ඉදිරියට ගෙන යා හැකිය.

නිවැරදි ගැලපුම පහත පරිදි සිදු කළ හැක.

2012/13 තක්සේරු වර්ෂයෙන් ඉදිරියට ගෙන ආ අලාභය	3,223,500	
අඩු කළා: නිලවි කළ හැකි උපරිමය		
මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් 35% දක්වා	(2,986,942)	(8,534,120 × 35%)
2014/15 තක්සේරු වර්ෂයට ඉදිරියට ගෙන යන අලාභය	<u>236,558</u>	

බොහෝ අයදුම්කරුවන් ඉහත සඳහන් නිවැරදි ඉදිරිපත් කිරීම දැක්වීමට අපොහොසත්ව තිබුණි. මුළු ව්‍යවස්ථාපිත ආදායමෙන් 35% ක් අඩු කිරීම සහ 2014/15 තක්සේරු වර්ෂයට ඉදිරියට ගෙන යන අලාභය ගණනය සඳහා ලකුණු වෙන් කර තිබුණි.

සමහර අයදුම්කරුවන් 2012/13 තක්සේරු වර්ෂයෙන් ඉදිරියට ගෙන ආ අලාභයෙන් එනම්, 3,223,500 න් 35% ක් පදනම් කරගෙන ගණනය කිරීම සිදුකර තිබුණි.

බදු අනුපාතය

ගණනය කරන ලද බදු ලාභය, අපනයන ව්‍යාපාරයක ගලපන ලද ලාභය (ව්‍යවස්ථාපිත ආදායම) බවත්, සහන අනුපාතයක් යටතේ බදු සඳහා යටත් වන බවත් අයදුම්කරුවන් විසින් අවබෝධ කර ගත යුතුව තිබුණි. 2013/14 තක්සේරු වර්ෂය සඳහා අදාළ වන බදු අනුපාතය වන්නේ 10% හෝ 12% වේ. කෙසේ වුවද, බහුතරයක් අයදුම්කරුවන් සාමාන්‍ය අනුපාතය වන 28% භාවිතා කර තිබුණි. ඊට අමතරව සමහර අයදුම්කරුවන් සමාගම් බදුකරණයේ සහ පුද්ගල බදුකරණයේ වෙනස හඳුනා ගැනීමට අපොහොසත්ව තිබුණි. ඔවුන් පුද්ගල බදු අනුපාත පවා භාවිත කර තිබුණි.

හඳුනාගත් පොදු වැරදි:

- සමහර ගැලපුම් පෙරවැඩ රහිතව සිදුකර තිබුණි. පිළිතුරු වැරදි නම්, ගැලපුම්වල නිවැරදි කොටස් සඳහා අනුපාතිකව ලකුණු ලබා දීම කළ නොහැකිය.
- අපිරිසිදු පෙරවැඩ සහ කියවිය නොහැකි අත් අකුරු.
- දේශීය ආදායම් පනතට වූ නවතම සංශෝධන පිළිබඳව දැනුවත් වීමට අපොහොසත්වීම.
- එකම ගැලපුම නැවත නැවත සිදු කිරීම නිසා අයදුම්කරුවන් කාලය භාස්ති කර තිබුණි.
- බදු සඳහා ගලපන ලද ලාභය සෙවීමට එකතු කිරීම් සහ අඩු කිරීම් කිරීමේදී, සමහර අයදුම්කරුවන්ගේ දේශීය ආදායම් පනතේ 25 සහ 26 වගන්ති පිළිබඳ දැනුම දුර්වලය.

- - -

කාර්ය සාධනය වැඩි දියුණු කිරීමට උපදෙස්:

- ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු ලිවීම ඇරඹීමට පෙර කාලය වෙන් කිරීම පිළිබඳව සැලකිලිමත් විය යුතුය. බොහෝ අයදුම්කරුවන් නව විෂය නිර්දේශය අනුව මෙම ප්‍රශ්නයේ බර තැබීම නොසලකා හැර තිබුණි.
- මෙම කුසලතා වැඩි දියුණු කර ගැනීමට අයදුම්කරුවන් පසුගිය විභාග ප්‍රශ්න පුහුණු විය යුතුය. අධ්‍යයන පොත් කියවිය යුතුය. විභාගයට පෙනී සිටීමට පෙර සමාන විභාගවල පසුගිය විභාග ප්‍රශ්න පුහුණු විය යුතුය. මෙය අයදුම්කරුවන්ට විෂය නිර්දේශයේ විෂය පථය සහ විෂය ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ අවබෝධ කර ගැනීමට උපකාර වේ.
- අයදුම්කරුවන් විසින් ප්‍රශ්නයක් අවබෝධ කර ගැනීමට සහ ඒවා විශ්ලේෂණය කිරීමට ක්‍රමයක් පුහුණු විය යුතුය. සමහර අයදුම්කරුවන් ප්‍රශ්නය කියවන අතර මෙම විශ්ලේෂණය සිදු කර තිබුණි. මෙය ප්‍රශ්නය හරියාකාරව අවබෝධ කර ගැනීමටත් පිළිතුරු ඉදිරිපත් කිරීමට නිවැරදි ආකෘතිය තෝරා ගැනීමටත් උපකාර වේ. උදාහරණ ලෙස ප්‍රශ්නයෙන් බලාපොරොත්තු වන්නේ බදු සඳහා ගලපන ලද ලාභය ගණනය කිරීම නම්, බදු පෙර ශුද්ධ ලාභයට එකතු කිරීම් සහ අඩු කිරීම් සඳහා තීරු දෙකක් අවශ්‍ය වේ. නිවැරදි ආකෘතිය තෝරාගැනීම පැහැදිලි සහ සම්පූර්ණ පිළිතුරක් ඉදිරිපත් කිරීමටත් වැරදි අඩු කර ගැනීමටත් උපකාර වේ. එය විභාග පරීක්ෂකවරයාට ව්‍යාකූලත්වයකින් තොරව වෙන් කළ ලකුණු ලබා දීමටත් උපකාර වේ.

- * * * -